זהירות מהפסדי ממון

בעניני ממונות אקטואליים - שמפורסם בעיתון "המודיע" בכל ערב שבת

בס"ד, מאמר נ, פרשת וארא, תשפ"ז **מאת: יצחק בירך דסקל – דיין ומורה צדק**

לשמיעה בקול הלשון: בטלפון 073-2951374 : 3-4-1 באתר לחץ כאן **טל:052-7611435** **y.b.daskal@ybdaskal.com**

להורדת כל ספרי זהירות מהפסדי ממון לחץ כאן

ירושת הבת

ובו יבואר: א. האם בת יורשת את אביה כאשר יש בן. ב. האם בת רשאית לקבל מכוח חוק המדינה חלק בירושה שאינו מגיע לה על פי דין תורה. ג. מדוע נהגו במקומות רבים לתת לבנות חלק מן הירושה בדרך פשרה ולפנים משורת הדין. ד. מה הדין כאשר הבן חתם והסכים שאחותו תקבל חלק בירושה. ה. האם חתימת הבן נחשבת מחילה על חלקו ומקנה לאחות את החלק גם על פי ההלכה. ו. האם אדם יכול לטעון לאחר שחתם על מסמך ירושה שלא הבין את משמעות חתימתו. ז. מה הדין כאשר הבת שקיבלה את חלקה בהסכמת אחיה נפטרה ובעלה ירש אותה. ח. מדוע יש להיזהר ולא לחתום על מסמכי ירושה ללא הבנת משמעותם וקבלת ייעוץ.

———◇———

השואל: אנו אח ואחות. אמנו ע"ה נפטרה לפני הרבה שנים, ולפני שנתיים נפטר אבינו ז"ל. מיד לאחר פטירת אבינו רשמה אחותי את חלקה בדירה על פי "צו ירושה". לאחר שנה נפטרה אחותי ללא ילדים, ואני רוצה להעביר את הנכסים של אבי מורי ז"ל על שמי, אלא שחלקו של בעלה שירש את אחותי, מעכב מלהעביר את הדירה בטאבו. מה עלי לעשות?

הרב: מהתורה הבת אינה יורשת במקום שיש בן, לפיכך בעלה של אחותך מחזיק בנכס שלא כדין, ועליך לתבוע אותו לדין תורה בבית דין.

השואל: זאת אומרת שאחותי לא עשתה כהלכה?

הרב: נכון. אומנם נוהגים הרבה מאוד לחלק את הירושה בשווה בין בנים ובנות, או לתת להם חלק מסוים בירושה, אבל אסור לאחות לנצל את חוק המדינה ולכפות על האחים לתת לה חלק שווה בירושה.

השואל: לא ברור לי, מדוע באמת הבת אינה יורשת, וכי האב אוהב פחות את הבת מהבן?

הרב: אנו לא מסוגלים להבין את עומק התורה הקדושה. מכל מקום, אומר לך: שגדולי עולם כתבו טעמים מופלאים בדין זה, ואזכיר טעם אחד מהם. שכיון שהבנים נענשים בעולם הזה על חטא אביהם, וחובת הבנים לכפר על נפש אביהם, ומטעם זה אומרים הבנים בשנה ראשונה כשמזכירים את אביהם, "הריני כפרת משכבו". לכן נתנה תורה להם בשכר זה את ירושת אביהם, שלא ראוי שלעניין העונש רק הבנים ייענשו, ולעניין הירושה יתחלקו עם הבנות שווה בשווה. זה שכרם. ומטעם זה, בירושה של גויים, שהיא על פי תורה, הבת יורשת עם הבן בשווה, כי טעם זה לא שייך אצל גויים. ומשה אמת ותורתו אמת.

השואל: אם כך, מדוע באמת הרבה נוהגים לחלק בשווה בין הבנות?

זהירות מהפסדי ממון

בעניני ממונות אקטואליים - שמפורסם בעיתון "המודיע" בכל ערב שבת

בס"ד, מאמר נ, פרשת וארא, תשפ"ז **מאת: יצחק בירך דסקל – דיין ומורה צדק**

לשמיעה בקול הלשון: בטלפון 073-2951374 : 3-4-1 באתר לחץ כאן טל:052-7611435 v.b.daskal@ybdaskal.com

---

הרב: כיון שזה שהבת אינה יורשת הוא סוד עמוק ואינו מובן לכלל הציבור, והרבה בנות מרגישות שחלילה אינן חשובות כבנים ונגרם מחלוקת, לכן ראו לנהוג על דרך פשרה להפיס דעתן. במיוחד כאשר צריך את חתימתן לסלק את הירושה על פי חוק המדינה, ראו לנהוג על דרך פשרה ולפצות אותן בחלק מהירושה, וזה מנהג קדמונים כדי להשכין שלום. לכן ראוי לך לתבוע את בעל אחותך לבית דין, כדי שיפסקו מה מגיע לו בתמורה לזה.

השואל: אבל נזכרתי, שלפני שאחותי עשתה "צו ירושה", היא ביקשה שאחתום לה שאני מניח לה לעשות זאת. האם זה משנה את הדין?

הרב: מאוד!!

השואל: מדוע?

הרב: כיון שאם חתמת לה, הרי שבחתימתך מחלת לה על חלק ירושתך לטובתה, ולאחר מחילה גם על פי תורה זכתה האחות בחצי ירושה.

השואל: לצערי לא הבנתי כלום כשחתמתי. זה היה מיד לאחר פטירת אבי מורי ז"ל, ולמען השלום חתמתי מה שביקשה ממני?

הרב: מזה שחתמת למען השלום – לא תפסיד. אבל צריך לדעת שחתימה מחייבת גם אם לא הבנת!!

השואל: זאת אומרת, שאם בעל אחותי יציג לבית הדין שטר שאני חתום עליו, שהסכמתי לחלוק עמה, אין לי שום סיכוי לזכות בדין?

הרב: אומר לך בצער – לא. תלמד להבא להיזהר לפני כל חתימה!

———◇———

כללים משפטיים

ירושת הבת לעומת הבן

לפי דין תורה, כאשר יש בן – הבת אינה יורשת כלל. ממילא, כל מי שתובע זכויות מכוח ירושת בת במקום שיש בן, מחזיק שלא כדין.

הבדל מול חוק המדינה

חוק המדינה מקנה זכויות ירושה שוות לבנים ולבנות. אולם לפי ההלכה, אין לבת חלק בירושה כאשר יש בן.

פשרה ומנהג

כדי להשכין שלום במשפחה ולפייס את הבנות, נהגו לחלק לבנות שווה עם הבנים, אך אין זה חיוב משפטי אלא פשרה לפנים משורת הדין.

זהירות מהפסדי ממון

בעניני ממונות אקטואליים - שמפורסם בעיתון "המודיע" בכל ערב שבת

בס"ד, מאמר נ, פרשת וארא, תשפ"ז **מאת: יצחק בירך דסקל – דיין ומורה צדק**

לשמיעה בקול הלשון: בטלפון 073-2951374 : 3-4-1 באתר לחץ כאן טל:052-7611435 y.b.daskal@ybdaskal.com

---

חתימה כמחילה

כאשר הבן חותם לאחותו על הסכמה לירושה, החתימה נחשבת כמחילה גמורה על חלקו. לאחר מחילה – האחות זוכה בחלק שהבן ויתר עליו גם לפי ההלכה.

אחריות בחתימה

חתימה מחייבת גם אם ניתנה מתוך חוסר הבנה מלאה או מתוך רצון לשלום. לכן יש להיזהר היטב לפני כל חתימה על מסמך ירושה.

———◇———

בינת המשפט

ירושת הבת

כתב המחבר בחושן משפט (רעו, א) וז"ל "סדר נחלות כך: מי שמת, בנו יורשו. לא נמצא (לו) בן, רואים אם יש לבן זרע, בין זכר בין נקבה עד סוף כל הדורות, עומד במקומו ויורש הכל, לא נמצא זרע לבן, אם יש לו בת תירשנו" עכ"ל. הנה מבואר שלעולם אין הבת יורשת כשיש בן.

חתימה מחייבת

המקור שחתימה מחייבת ואינו יכול לטעון שלא הבין, מקורה בשו"ת הרשב"א המיוחסות לרמב"ן (סימן עז) "שאלה. הודאה בחתם ידו והשטר בגופן של כותים מהו, כיון דלא ידיע למקרי לא מהני. או דילמא, דלא אתמר אלא בעדים דליתנהו בתורת עדות, כיון דלא ידעי למקרי, אבל בהודאת בעל דין הא אודי כל מה דכתיב עליה. תשובה כו' ועוד אני אומר לפי עיקר השאלה, שאפילו כשהמלוה מודה לו שאינו יודע לקרות, א"נ שיש עדים שחתם עד שלא קראו, מכל מקום מתחייב הוא עתה בכל מה שכתוב בו, כיון שלא חשש לקרותו וסמך על הסופר, שכל הסומך על נאמנות של אחרים, הלא הוא גומר בדעתו להתחייב בכל מה שיאמר מי שהאמין על עצמו, והיינו טעמא דשליש" עכ"ל.

מבואר בדברי הרשב"א, שהחותם על שטר משעבד עצמו לכל מה שכתוב בו, אפילו שלא ידע מה כתוב בו, כי סומך על הסופר שכתב את השטר. וכן סתם ופסק המחבר וז"ל (הלכות הלואה סימן מה סעיף ג): "הודאה בחתם ידו, והשטר בגופן של עובדי כוכבים, והדבר ברור שאינו יודע לקרות, ויש עדים שחתם עד שלא קראו, מכל מקום מתחייב הוא בכל מה שכתוב בו". עכ"ל. והארכנו בביאור דין, בבינת המשפט סימן לז, אות א: סימן נח, אות ג.

———◇———

שאלות ותשובות לסיכום

שאלה: האם בת יורשת כאשר יש בן?

תשובה: לא. הבן יורש לבדו.

זהירות מהפסדי ממון

בעניני ממונות אקטואליים - שמפורסם בעיתון "המודיע" בכל ערב שבת

בס"ד, מאמר נ, פרשת וארא, תשפ"ז **מאת: יצחק בירך דסקל – דיין ומורה צדק**

לשמיעה בקול הלשון: בטלפון 073-2951374 : 3-4-1 באתר [לחץ כאן] **טל:052-7611435** [y.b.daskal@ybdaskal.com]

שאלה: מדוע בכל זאת נוהגים לעיתים לחלק לבנות בשווה עם הבנים?

תשובה: לשם פשרה והשכנת שלום במשפחה.

שאלה: מה הדין אם הבן חתם על ויתור לטובת אחותו?

תשובה: נחשב מחילה מחייבת, והאחות זוכה בחלקה גם לפי ההלכה.

שאלה: האם החתימה מחייבת גם אם נעשתה ללא הבנה מלאה?

תשובה: כן. חתימה מחייבת בכל מקרה.

שאלה: מה יכול האח לעשות מול בעלה של אחותו שטוען לחלק בירושה?

תשובה: אם לא הייתה חתימה – עליו לתבוע בבית דין, כי אין לבעל אחותו זכות כלל. אם הייתה חתימה – אין אפשרות לערער, שכן נחשב למחילה.